

СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Борса В. В.

*старший викладач кафедри митної справи
та товарознавства
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-297-8-4>

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК

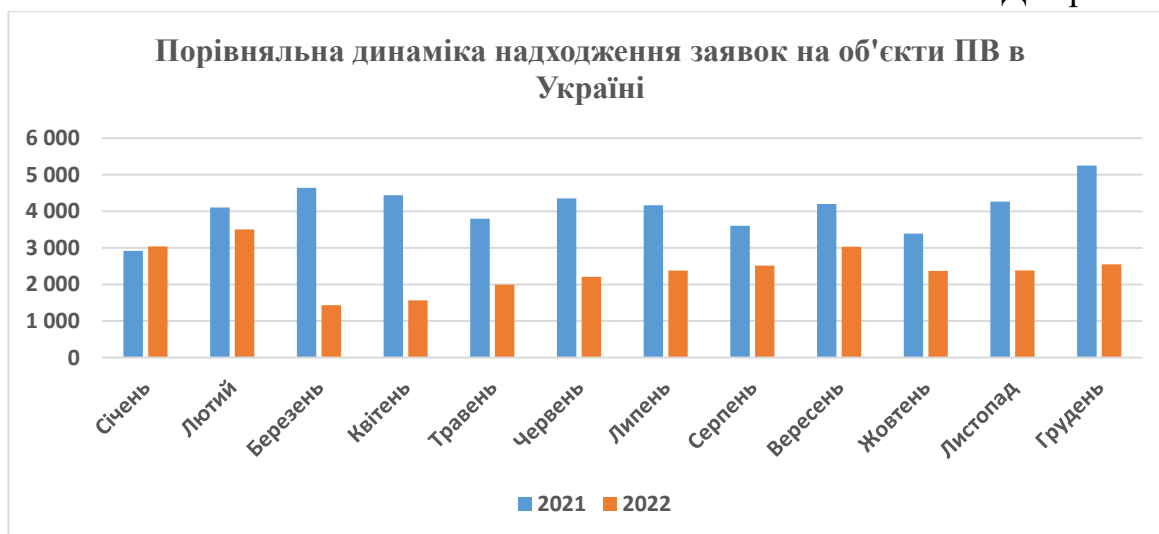
На період дії правового режиму воєнного стану важливо створити в державі правові механізми захисту інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності, не допустити втрати прав інтелектуальної власності (далі – ПІВ). На державні органи, в тому числі і на Національний орган інтелектуальної власності (далі – НОІВ), функції якого з 08.11.2022р. передані від Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» (далі – УПІВ) до Державного органу «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (далі – УКРНОІВІ) та на Державну митну службу України (далі – Держмитслужба), покладено обов'язок мінімізувати вплив негативних факторів та наслідків дії воєнного стану на підприємства та на громадян України у сфері інтелектуальної власності.

На підставі даних офіційного сайту УПІВ [4], було проведено порівняльний аналіз надходження заявок на об'єкти промислової власності (далі – ПВ) за 2022 рік з аналогічним періодом минулого року (діаграма 1). За 2022 рік кількість надходжень заявок на об'єкти ПВ зменшилась в середньому на 41,0 % в порівнянні з показниками за 2021 рік. Аналогічна тенденція простежується в порівнянні з показниками в середньому за 2010–2021 роки.

Із проведеного аналізу зареєстрованих об'єктів ПІВ у митному реєстрі за заявами правовласників [1], що веде Держмитслужба (Діаграма 2) встановлено, що за 2022 рік також простежується в середньому зниження активності митного реєстру на 70,1 %. Тенденція

зниження майже на 55,0 % також простежується в порівнянні з показниками в середньому за 2010–2021 роки.

Діаграма 1

Джерело: складено автором на підставі даних офіційного сайту УПВ [4]

Діаграма 2

Джерело: складено автором на підставі даних Єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Держмитслужби [1]

Але вже в поточному 2023 році простежується активізація суб'єктів господарювання. Так, за даними УКРНОІВІ [3] за березень 2023 року вже на 224,3 % збільшилась кількість надходжень заявок для отримання охоронних документів на об'єкти ПВ за аналогічний період 2022 року. Наприклад, на отримання патенту на винаходи кількість заявок

збільшилась на 180,5%; на отримання патенту на корисні моделі – у 13,3 рази; на отримання свідоцтва на промислові зразки – у 5 разів; на отримання свідоцтва на торговельні марки – на 206 %.

Стабілізація та відновлення активності, щодо надання заявок для реєстрації охоронних документів на об'єкти ПІВ відбулась у зв'язку з тим, що держава на початку запровадження воєнного стану прийняла ряд заходів для захисту ПІВ.

Так, 24.03.2022 р. прийнято Закон № 2142-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» [5], відповідно до якого внесені зміни до Митного кодексу України (далі – МКУ) в частині надання Кабінетом Міністрів України (далі – Уряд України) права встановлювати категорії товарів, щодо яких митними органами не здійснюються заходи зі сприяння захисту ПІВ, а також встановлюється, що тимчасово на період дії воєнного, надзвичайного стану на території України продовження строку реєстрації об'єктів ПІВ у митному реєстрі здійснюється відповідним в автоматичному режимі.

01.04.2022 р. прийнято Закон № 2174-ІХ «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» [5], відповідно до якого встановлено що майнові ПІВ, строк чинності яких спливає на день введення в Україні воєнного стану або під час дії воєнного стану, залишаються чинними до дня, наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану, а також запропоновано можливість правомочним особам подати документи (заяви, клопотання, заперечення, відповіді, тощо), подання яких вимагається спеціальними законами України у сфері інтелектуальної власності та іншими підзаконними актами протягом 90 днів, від дня скасування воєнного стану, без сплати збору за продовження, подовження чи поновлення відповідних строків.

08.10.2022 р. Урядом України прийнято постанову № 1127 «Деякі питання здійснення заходів із сприяння захисту прав інтелектуальної власності та реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону» [5], відповідно до якої зупиняється реєстрація об'єктів ПІВ у митному реєстрі щодо всіх категорій товарів власником яких є громадяни чи інші юридичні особи рф; зупиняється реєстрація об'єктів ПІВ у митному реєстрі за заявами правовласників, до яких застосовано персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону від

14.08.2014 р. № 1644-VII «Про санкції» [5]. Заходи щодо сприяння захисту ПІВ, передбачені вимогам МКУ, щодо всіх категорій товарів, що містять об'єкти ПІВ, які належать особам рф та підсанкційним особам, не застосовуються.

У завершені інституційної реформи сфери інтелектуальної власності і реалізацію відповідного законодавства з 08.11.2022 р., на підставі розпорядження Уряду України від 28.10.2022 р. № 943-р «Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності» [5], УКРНОІВІ є суб'єктом, що виконує функції НОІВ. УКРНОІВІ як офіс інтелектуальної власності, повинен стати сучасним, фаховим, технологічним і прозорим хабом повного циклу для креатора, сконструйованого за принципом «єдиного вікна».

З метою удосконалення правового регулювання питань здійснення та захисту особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав, а також з метою посилення стримувального ефекту санкцій, передбачених за порушення авторського права і суміжних прав, 01.12.2022 р. замість Закону від 23.12.1993 р. прийнято новий Закон № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права» [5] та Закон № 2803-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо відповідальності за порушення авторського права і (або) суміжних прав» [5], відповідно до вимог якого, посилено адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав. Це сприятиме зменшенню кількості відповідних правопорушень під загрозою посиленої відповідальності.

Також, доречно відзначити, що з 14 по 22 липня 2022 року у Женеві (Швейцарія) відбулася 63 серія засідань Асамблеї держав-членів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (далі – ВОІВ), на якій розглядалося питання, щодо сприяння та підтримки інноваційно-креативного сектору та системи інтелектуальної власності України, а також були надані пропозиції 52 державами-членами ВОІВ, щодо даного питання [2]. Під час проведення даного заходу, також було згадано дві Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, щодо України – це, A/RES/ES-11/1 від 2 березня 2022 року щодо Агресії проти України, яка рішуче засуджує агресію з боку російської федерації проти України та A/RES/ES-11/2 від 24 березня 2022 року щодо відповідальності росії за гуманітарну кризу в Україні та негайного припинення вогню.

Література:

1. Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» Державної митної служби України. URL: <https://bit.ly/43MInc6>
2. Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності. URL: <https://www.wipo.int/about-wipo/en/assemblies/2022/a-63/>
3. Офіційний сайт Державного органу «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій». URL: <https://bit.ly/3osUf2M>
4. Офіційний сайт Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності». URL: <https://bit.ly/3KWASXx>
5. Сайт Ліга Закон. URL: <https://bit.ly/3H06hac>